

การศึกษาการใช้และการเข้าถึงไอซีทีที่ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้
ทางวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**
The Study of Using and Accessing of ICT that Effect on Develop
Professional Learning Community Model of Teacher's Office of the
Basic Education Commission**

ศยามน อินสะอาด¹ และฐิติยา เนตรวงษ์*²

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

²คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Sayamon Insa-ard¹ and Titiya Netwong*²

¹Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

²Faculty of Science and Technology, Suan Dusit University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และการเข้าถึงไอซีทีของครู และพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ 1) ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 530 คน 2) ผู้บริหารในสังกัด สพฐ. ครูในสังกัด สพฐ. และผู้เชี่ยวชาญ ด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ชุมชนนักปฏิบัติ และการใช้ไอซีทีเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอนสำหรับการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครู จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามการใช้และการเข้าถึงไอซีที 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และ 3) แบบประเมินรูปแบบชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้และการเข้าถึงไอซีทีของครูภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.51) 2) รูปแบบชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 5 องค์ประกอบคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและแรงจูงใจภายนอก ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและแรงจูงใจภายใน ด้านกระบวนการ ด้านคุณลักษณะชุมชน และด้านผลลัพธ์ โดยมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.31)

คำสำคัญ : การใช้ไอซีที การเข้าถึงไอซีที ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
e-mail: titiya_net@dusit.ac.th

** กิตติกรรมประกาศ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย

การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อสร้างชุมชนนักปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ไอซีทีของครู

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ประจำปี 2556

Abstract

The objectives of this research were to study using and accessing ICT of teacher and to develop professional learning community model of teacher's office of the basic education commission. The samples of this study 1) consisted of 530 teacher's office of the basic education commission and 2) consisted of 31 person as followed: administer of OBED, teacher of OBED and expertis of professional learning community, community of practice or ICT based on instruction for develop professional learning community. The research instruments were the questionnaires toward for using and accessing ICT, indepth interview form and professional learning community evaluation form. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean and standard deviation. The results of the study were as follows : 1) the using and accessing ICT of teacher at the high level (\bar{X} = 3.69, S.D. = 0.51) and 2) professional learning community model of teacher's office of the basic education commission consisted of 5 components as followed: external facilitators and inhibitors, internal facilitators and inhibitors, process, characteristics and outcomes, a suitable model at the highest level.

Keywords : Using ICT, Accessing ITC , Professional Learning Community

บทนำ

“ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” เป็นแนวคิดเพื่อการปฏิรูปการศึกษาควบคู่กับการปฏิรูปกระบวนการใหม่ ซึ่งให้ความสำคัญกับ “กระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้” และ “ครูมิใช่ผู้มอบความรู้” แต่เป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้โดยเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็กและเยาวชน กล่าวคือบทบาทหน้าที่ของครูต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามสภาพที่แท้จริงของการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียน มีวิธีการชี้แนะ ชี้นำ และแสดงพฤติกรรมต้นแบบที่ดีแก่ผู้เรียน โดยครูจะต้องเป็นผู้เรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียนและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามสภาพที่แท้จริงของการเรียนรู้ด้วย ดังนั้นครูจึงต้องปรับเปลี่ยนโรงเรียนและเขตการศึกษาของตนให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อสร้างโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยแนวคิดหลักสำคัญของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพประกอบด้วย (DuFour et al., 2006)

- 1) พันธกิจต่อการเรียนรู้ขั้นสูงสำหรับนักเรียนทุกคน
- 2) ความสำคัญอย่างยิ่งยวดในการร่วมมือและร่วมแรงเพื่อบรรลุพันธกิจ

3) มุ่งมั่นต่อผลลัพธ์ที่จะทำให้โรงเรียนสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนแต่ละคน ให้แนวปฏิบัติแก่ครู และผลักดันให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

การศึกษาต้องเปลี่ยนจากเน้นการสอนของครู มาเป็นเน้นการเรียนรู้ของนักเรียน เปลี่ยนจากเน้นการเรียนรู้ของปัจเจก (Individual Learning) มาเป็นเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม (Team Learning) เปลี่ยนจากการเรียนแบบเน้นการแข่งขันมาเป็นเน้นความร่วมมือช่วยเหลือแบ่งปันกัน ดังนั้น PLC จึงเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตที่ดีของครูในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจาก “ครูสอน” (Teach) เป็น “ครูฝึก” (Coach) หรือครูผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน (Learning Facilitator) ห้องเรียนต้องเปลี่ยนจากห้องสอน (Class Room) มาเป็นห้องทำงาน (Studio) เพราะในเวลาเรียนนักเรียนต้องเรียนเป็นกลุ่ม (Panich, 2012)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจเกี่ยวกับการจัดการและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากรการจัดตั้งจัดสรรทรัพยากร และบริหารงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงพัฒนาระบบการบริหารและส่งเสริม ประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งโรงเรียนต่างๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานถือเป็นองค์กรทางการศึกษาระดับล่าง แต่มีความสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุดเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่กระจายตัวไปสู่ทุกท้องถิ่นและมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะต่างๆ ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และในการดำเนินงาน “ครู” มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลเหล่านี้ต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของโลก แต่ความเชี่ยวชาญของครู มีความเป็นครูที่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้อย่างสมบูรณ์ในประเทศไทยยังมีน้อยไม่พอเพียง ทำอย่างไรที่จะแก้ไขความไม่พอดังกล่าวให้ได้ในระยะเวลาอันสั้น เป็นแนวคิดหลักของการแทรกสอดเทคโนโลยีทางด้านเทคนิคศึกษา เข้ามาใช้ในการเรียนการสอน (Boonraksa, 2010; Office of The Basic Education Commission (OBEC.), 2013) ภาครัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงพยายามระดมความคิดทางแก้ไขและทางออก ที่จะทำอย่างไรให้เยาวชนของชาติไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ได้มีโอกาสจะได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครูที่มีความสามารถสูงทัดเทียมกัน สามารถเข้าถึงความรู้ที่มีอยู่หลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็น e-Book, e-Research, e-Learning การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและสถานที่ โดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านเวลาและภูมิศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นทางเลือกแรกๆ ที่ถูกนำมาใช้แก้ปัญหาข้างต้นและให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ตามต้องการ แต่บุคลากรครูในปัจจุบันของประเทศนั้น ยังมีน้อยที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านไอซีที โดยเกณฑ์การพัฒนาบุคลากรทางด้านไอซีทีของ สพฐ. ให้มีความรู้ความสามารถใน 3 ด้านหลักๆ คือ 1) ความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรม 2) ความรู้ความสามารถด้านการจัดการโครงการ และ 3) การบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่าย ซึ่งต้องบูรณาการหลวมรวมกันให้ได้ ดังนั้นการนำหลักการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

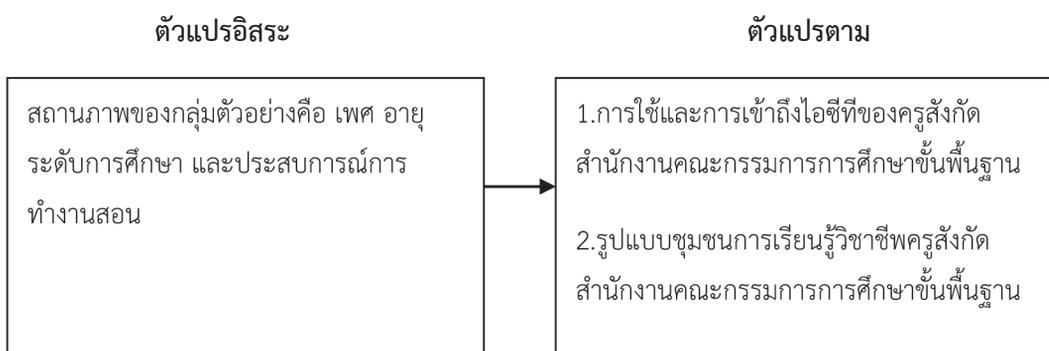
มาใช้ในการพัฒนาครู สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู จะเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการสอนทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้ครูได้ร่วมมือกันทำงาน แบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดี และผลงานทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (DuFour, DuFour and Many, 2006)

จากแนวคิดที่นำเสนอมาข้างต้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาการใช้และการเข้าถึงไอซีทีของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทราบถึงรูปแบบการใช้และการเข้าถึงไอซีที อันจะส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูด้วยการใช้ไอซีทีซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไอซีทีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการนำแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูมาใช้ในการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะส่งผลให้ครูมีความรู้ความสามารถด้านไอซีทีเพื่อการบูรณาการการทำงาน of ครู เสริมแรงแก่ครูในการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพได้ ซึ่งจะเป็นการรวมตัวกันเป็นชุมชนของครู ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในระดับปฏิรูปการเรียนรู้โดยครู ร่วมกันดำเนินการเสริมแรงจากภายในสู่ภายนอกสามารถส่งผลสู่ชุมชนนักปฏิบัติ ได้แนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ไอซีทีเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการใช้และการเข้าถึงไอซีทีของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ครูในสังกัด สพฐ. เขตพื้นที่ สพป. เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ 2) ผู้บริหารในสังกัด สพฐ. ครูในสังกัด สพฐ. และผู้เชี่ยวชาญ ด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ชุมชนนักปฏิบัติ และการใช้ไอซีทีเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ครูในสังกัด สพฐ. เขตพื้นที่ สพป. จำนวน 530 คน จากภาคต่างๆ ทั่วประเทศได้จากการสุ่มอย่างง่าย 2) ผู้บริหารในสังกัด สพฐ. 5 คน ครูในสังกัด สพฐ. 5 คน และผู้เชี่ยวชาญ ด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ชุมชนนักปฏิบัติ และการใช้ไอซีทีเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน 21 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 31 คนโดยการเลือกแบบเจาะจงเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่ม และการประเมินรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามการใช้และการเข้าถึงไอซีทีของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอบถามเกี่ยวกับ 1) การใช้และการเข้าถึงไอซีทีเพื่อจัดการเรียนการสอน 2) นโยบายและการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู และ 3) ปัญหา และอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็น องค์ประกอบและกระบวนการใช้และการเข้าถึงไอซีทีของครูเพื่อจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู รวมถึงวิธีการวัดประเมินผล และการติดตามผลการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

2.3 แบบประเมินรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับคือ เหมาะสมดีมาก เหมาะสมดี เหมาะสมพอใช้ และต้องปรับปรุง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากครูในสังกัด สพฐ. จำนวน 530 คน

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารในสังกัด สพฐ. ครูในสังกัด สพฐ. และผู้เชี่ยวชาญ ด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ชุมชนนักปฏิบัติ และการใช้ไอซีทีเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 17 คน

3.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน

3.4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลการใช้ไอซีทีและการเข้าถึงไอซีทีที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูสังกัด สพฐ. และผู้เชี่ยวชาญ ในประเด็นสภาพการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพใช้การตีความสรุบบนข้อสรุปแบบอุปนัย (inductive)

4.3 ข้อมูลจากแบบประเมินวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

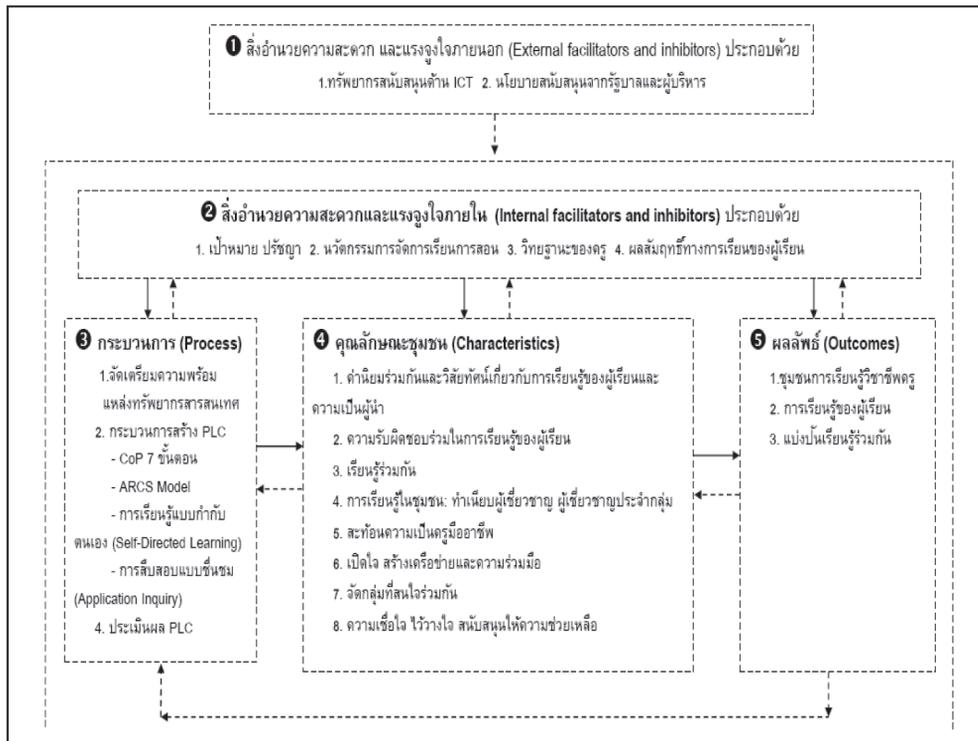
1. ผลการศึกษาการใช้และการเข้าถึงไอซีทีของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำเสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การใช้และการเข้าถึงไอซีทีของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ/ ความคิดเห็น
1. การใช้และการเข้าถึงไอซีทีในการจัดการเรียนการสอน	3.77	0.61	มาก
2. นโยบายและการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู	3.73	0.67	มาก
3. ปัจจัย ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู	3.55	0.69	มาก
ภาพรวม	3.69	0.51	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าภาพรวมการใช้และการเข้าถึงไอซีทีของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.51) โดยการใช้และการเข้าถึงไอซีทีเพื่อจัดการเรียนการสอนการปฏิบัติของครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.61) นโยบายและการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.67) และ ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.69)

2. รูปแบบชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 องค์ประกอบคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและแรงจูงใจภายนอก ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและแรงจูงใจภายใน ด้านกระบวนการ ด้านคุณลักษณะชุมชน และด้านผลลัพธ์ นำเสนอรายละเอียดในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพที่ 2 รูปแบบชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและแรงจูงใจภายนอก ประกอบด้วย ทรัพยากรสนับสนุนด้านไอซีที และนโยบายสนับสนุนจากรัฐบาลและผู้บริหาร องค์ประกอบที่ 2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและแรงจูงใจภายในประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน วิทยฐานะครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน องค์ประกอบที่ 3 ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การเตรียมการ กระบวนการสร้าง PLC และประเมินผล PLC องค์ประกอบที่ 4 ด้านคุณลักษณะชุมชน ประกอบด้วย ค่านิยมร่วมกัน ความรับผิดชอบร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้ในชุมชน สะท้อนความเป็นครูมืออาชีพ สร้างเครือข่ายและความร่วมมือ จัดกลุ่มที่สนใจและวางใจกัน และองค์ประกอบที่ 5 ด้านผลลัพธ์ ประกอบด้วย ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู การเรียนรู้ของผู้เรียน และแบ่งปันเรียนรู้ร่วมกัน

ตารางที่ 2 องค์ประกอบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและแรงจูงใจภายนอก	3.67	0.66	มากที่สุด
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและแรงจูงใจภายใน	3.83	0.33	มากที่สุด
3. ด้านกระบวนการ	3.87	0.28	มากที่สุด
4. ด้านคุณลักษณะชุมชน	3.88	0.33	มากที่สุด
5. ด้านผลลัพธ์	3.89	0.33	มากที่สุด
ภาพรวม	3.86	0.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ภาพรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.31) โดยทุกองค์ประกอบมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. การใช้และการเข้าถึงไอซีทีของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีการใช้และการเข้าถึงเพื่อการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด โดยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของฉันทพร บุญรักษา (2553) ที่ระบุว่าการพัฒนาศักยภาพของครูต้องให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของโลก แนวคิดหลักของการแทรกสอดเทคโนโลยีทางด้านเทคนิคศึกษา เข้ามาใช้ในการเรียนการสอนจึงเป็นการพัฒนาครูในระยะเวลายั่งยืน และสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ที่ส่งเสริมความสามารถเข้าถึงความรู้ที่มีอยู่หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น e-Book, e-Research, e-Learning การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ทุกเวลาและสถานที่ โดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านเวลาและภูมิศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นทางเลือกแรกๆ ที่ถูกนำมาใช้แก้ปัญหาข้างต้นให้ครูและนักเรียนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ตามต้องการ ดังนั้นโรงเรียนจัดหาทรัพยากรการบริหาร สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีที่เหมาะสมไว้บริการคณะครูเพื่อการบริหารงาน และการจัดการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าสภาพปัจจุบันโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนและคณะครูได้ร่วมกันวางแผนให้เกิดผลสำเร็จระยะสั้น

2. รูปแบบชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 องค์ประกอบ ซึ่งรูปแบบดังกล่าวเป็นเครื่องมือให้ครูรวมตัวกันเป็นชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้นำ

การเปลี่ยนแปลง ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในระดับปฏิรูป การเรียนรู้ เป็นการปฏิรูปที่เกิดจากภายใน โดยครูร่วมกันดำเนินการ เสริมแรงจากภายในและภายนอก รวมถึงเป็นเครื่องมือให้ครูแต่ละคนลงมือศึกษา ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21 ทำและทบทวนไต่ตรองการเรียนรู้จากผลที่เกิด (Panich, 2012; Wongkitrungrong & Juttgruke, 2011) โดยองค์ประกอบที่สำคัญนอกจากผลลัพธ์และคุณลักษณะที่ต้องเกิดขึ้นของการพัฒนาชุมชนวิชาชีพครู คือกระบวนการที่จะพัฒนาชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครู ปัจจัยหลักคือ COP ซึ่ง Panich (2007) ได้กล่าวว่า ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice, CoP) ก็คือ เครื่องมือเชื่อมโยง (connect) คนเป็นเครือข่าย หรือชุมชนเกี่ยวกับทักษะหรือวิธีการทำงาน ช่วยทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีทำงาน ช่วยสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติงานแก่สมาชิก ดังนั้นกระบวนการจึงต้องมีรูปแบบ COP ในกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครู รวมถึงมีทริตเมนต์อื่นๆ ที่จะช่วยเชื่อมโยงชุมชนคือ การเรียนรู้แบบกำกับตนเอง และการสืบสอบแบบชื่นชม เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือนักเรียนสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ การประเมินผลลัพธ์ที่เน้นการเปลี่ยนแปลงการสอนจากตัวครูไปสู่ผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ (Klangphahol & Sakulrattanukulchai, 2014)

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาข้อค้นพบว่าการเปลี่ยนแปลงปณิธานความมุ่งมั่นขั้นพื้นฐานเป็นประเด็นสำคัญอันดับแรกในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ดังนั้นสถานศึกษาที่นำรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูฯ ไปใช้ต้องเตรียมการหลายด้านทั้งตัวครู ผู้บริหาร และผู้เรียน มีนโยบาย ปรัชญาการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างชัดเจน จึงจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาได้เป็นอย่างดี
2. การนำรูปแบบไปใช้สถานศึกษาหรือเขตการศึกษาต้องสนับสนุนด้านทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้และเข้าถึงไอซีทีของครูและผู้เรียน รวมถึงต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมที่จำเป็นเพื่อให้โรงเรียนและเขตศึกษานำไปสู่ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามรูปแบบ เช่น วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ปณิธานความมุ่งมั่นขั้นพื้นฐานร่วมกัน การให้การช่วยเหลือกัน เป็นต้น
3. รูปแบบชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นเน้นการใช้ไอซีทีเพื่อการพัฒนาชุมชน ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของครู วิธีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นเพื่อการติดต่อสื่อสารภายในชุมชน เช่น อีเมล บล็อก เสวนาออนไลน์ เป็นต้น

References

- กันต์ฤทัย คลังพหล และสาธิตา สกุตรตันกุลชัย. (2554). ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดของนักเรียนในโครงการพัฒนาครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ระดับสูงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: วารสารวิจัย มสส. สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 10(3), 113-128.
- ฉันทพร บุญรักษา. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์. (2554). ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส.
- วิจารณ์ พานิช. (2550). องค์กรแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ ๒๑. กรุงเทพฯ: ตาปลา พับลิเคชั่น จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.). (2556). อำนวยความสะดวกหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.). สืบค้น 16 มีนาคม 2556, จาก <http://www.obec.go.th>.
- DuFour, R, DuFour., Eaker, R. & Many, T. (2006). *Learning by doing: A handbook for professional learning communities at work*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.

Translated Thai References

- Boonraksa, T. (2010). *Factors Affecting The Professional Learning Community of School The Local Organization Administration in Loei Province* (Master's thesis). Loei: Rajabhat University. (in Thai)
- Klangphahol, K. and Sakulrattanukulchai, S. (2014). The Comparison Results of Students' Thinking Skills in the Program of Development of Teachers at Basic Education level on the Assessment of High Level Learning. *SDU Research Journal Humanities and Social Sciences*, 10(3), 113-127. (in Thai)
- Office of The Basic Education Commission (OBEC). (2013). *Power and Role of Office of The Basic Education Commission (OBEC)*. Retrieved March 16, 2013, from <http://www.obec.go.th>. (in Thai)

- Panich, W. (2007). *Learning Organization and Knowledge Management*. Bangkok: The Thailand Research Fund. (in Thai).
- Panich, W. (2012). *Learning Method for Tthe students in 21st Century*. Bangkok: Tathata Publication Co.ltd. (in Thai)
- Wongkitrungsung, W and Jittaruke, A. (2011). *Skills for The Future: Education for 21st Century*. Bangkok: Open World. (in Thai)

คณะผู้เขียน

ดร.ศยามน อินสะอาด

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
e-mail: dr.sayamon@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตียา เนตรวงษ์

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
295 ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
e-mail: titiya_net@dusit.ac.th

